

เอกสารเสริม

สำหรับใช้คู่กับ

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน

หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ม. 4-6 เล่ม 2

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด มุ่งมั่นที่จะร่วมพัฒนาการศึกษาของชาติให้เจริญก้าวหน้าด้วยการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ สำหรับให้ครูและนักเรียนใช้ประกอบการเรียนการสอน ซึ่งสื่อการเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ ของสำนักพิมพ์ได้รับความเชื่อถือมาเป็นเวลานาน

ในสังคมโลกปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงข้อมูลข่าวสารเป็นไปด้วยความรวดเร็ว ข้อมูลในสื่อการเรียนรู้บางเรื่องที่เคยแพร่ไปแล้วได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม หากครูและนักเรียนนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอน ก็จะต้องศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมให้เป็นปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม เพื่อประโยชน์สูงสุดและอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน สำนักพิมพ์จึงได้จัดทำ **“เอกสารเสริม”** ข้อมูลความรู้ที่เป็นปัจจุบัน สำหรับให้ครูและนักเรียนได้นำไปใช้

น้คขการร้ชนรฐ 1

การปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

3. การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ (หน้า 20–28)

อำนาจรัฐ โดยทั่วไปหมายถึง อำนาจที่บุคคลที่ดำรงตำแหน่งหน้าที่ตามกฎหมาย สามารถกระทำ หรือสั่งการให้กระทำ หรือให้งดเว้นการกระทำใด ๆ ได้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

จากการที่ประเทศไทยมีประชากรเป็นจำนวนมาก พื้นที่ประเทศมีขนาดใหญ่ รวมทั้งรัฐบาลก็มีการกิจกรรมมากมาย ซับซ้อน จึงต้องการผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีความซื่อสัตย์สุจริตมาทำหน้าที่บริหารและปกครองประเทศ โดยบุคคลเหล่านี้จะต้องใช้อำนาจที่ได้รับกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจที่แท้จริง หากไม่เป็นไปตามนี้แล้วประชาชนมีสิทธิที่จะเปลี่ยนบุคคลที่ดำรงตำแหน่งดังกล่าวแล้วให้ผู้อื่นที่มีความเหมาะสมกว่ามาทำการบริหารและปกครองแทนได้

การใช้อำนาจรัฐจึงจำเป็นต้องมีกลไกคอยตรวจสอบ เพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำที่ทำให้ประชาชนสูญเสียหรือไม่ได้รับประโยชน์ที่ควรได้ ทั้งนี้เพื่อรักษาผลประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติเป็นสำคัญ ดังนั้น รัฐธรรมนูญจึงมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการป้องกันและปราบปรามมิให้ผู้ใช้อำนาจนั้นกระทำการโดยทุจริตและมิชอบ โดยแบ่งเป็นการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐโดยองค์กรอิสระและการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามรัฐธรรมนูญ

3.1 การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐโดยองค์กรอิสระ

องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ได้แก่ ผู้ตรวจการแผ่นดิน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

3.1.1 ผู้ตรวจการแผ่นดิน

ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นองค์กรหรือสถาบันที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนนำความทุกข์ที่ตนได้รับความไม่เป็นธรรมจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นผู้ใช้อำนาจรัฐมาร้องเรียนได้ ไม่ว่าการกระทำนั้นจะเป็นการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่โดยชอบหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายก็ตาม หากการกระทำนั้นเป็นสิ่งที่มิชอบธรรม ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบและเสนอให้มีการแก้ไข โดยทำการเสนอไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบ แต่หากหน่วยงานที่รับผิดชอบไม่ปฏิบัติตาม

โดยไม่มีเหตุอันสมควร ผู้ตรวจการแผ่นดินจะแจ้งให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาสั่งการตามที่เห็นสมควร โดยประชาชนที่ได้รับความทุกข์หรือการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ สามารถร้องเรียนได้ที่ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือโทรศัพท์แจ้งที่สายด่วน 1676

1. องค์ประกอบและที่มาของผู้ตรวจการแผ่นดิน

ผู้ตรวจการแผ่นดินมีจำนวน 3 คน มาจากบุคคลที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งได้รับการสรรหาโดยคณะกรรมการสรรหา

ผู้ซึ่งได้รับการสรรหาต้องเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ และมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่า หรือหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เทียบได้ไม่ต่ำกว่ากรม จำนวน 2 คน และเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการดำเนินกิจการอันเป็นสาธารณะมาแล้วไม่น้อยกว่า 20 ปี จำนวน 1 คน

2. วาระการดำรงตำแหน่งของผู้ตรวจการแผ่นดิน

ผู้ตรวจการแผ่นดินมีวาระการดำรงตำแหน่ง 7 ปี และดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

3. อำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน

ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐดังนี้

1) เสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน ความไม่เป็นธรรมต่อประชาชน หรือเป็นภาระแก่ประชาชน โดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ

2) แสวงหาข้อเท็จจริงเมื่อมีผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากการที่ฝ่ายรัฐไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหน้าที่และกฎหมาย เพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้ระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมนั้น

3) เสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมีได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด 5 หน้าที่ของรัฐ

3.1.2 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นองค์กรอิสระที่จัดตั้งขึ้นตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ เพื่อตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ โดยทำหน้าที่เป็นกลไกหลักในการป้องกัน ตรวจสอบ และปราบปรามการทุจริตของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ระดับสูงของรัฐ ทั้งนี้ หากประชาชนพบเห็นหรือมีเบาะแสการทุจริตหรือกระทำผิดในเรื่องของการใช้อำนาจรัฐของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ระดับสูงของรัฐ สามารถร้องเรียนได้ที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือโทรศัพท์แจ้งที่สายด่วน 1205

1. องค์ประกอบและที่มาของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันกำหนดให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติประกอบด้วยกรรมการทั้งหมด 9 คน ที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งได้รับการสรรหาโดยคณะกรรมการสรรหา

ผู้ซึ่งได้รับการสรรหาต้องเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ด้านกฎหมาย บัญชี เศรษฐศาสตร์ การบริหารราชการแผ่นดิน หรือการอื่นใดอันเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และต้องมีคุณสมบัติอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เช่น รับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีผู้พิพากษา อธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่ามาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี และยังมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์

2. วาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีวาระการดำรงตำแหน่ง 7 ปี และดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

3. อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1) ใ้สอบสวนและมีความเห็นกรณีมีการกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ใดมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อกฎหมายหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง เพื่อดำเนินการต่อไปตามกฎหมาย

2) ใ้สอบสวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม เพื่อดำเนินการต่อไปตามกฎหมาย

3) กำหนดใ้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และเจ้าหน้าที่ของรัฐยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ รวมทั้งตรวจสอบและเปิดเผยผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของบุคคลดังกล่าว

4) หน้าที่และอำนาจอื่นที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

3.1.3 คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเป็นองค์กรอิสระอีกองค์กรหนึ่งที่ทำหน้าที่รับผิดชอบดูแลการตรวจเงินแผ่นดิน มีชื่อย่อว่า คตง.

การตรวจเงินแผ่นดิน หมายถึง การตรวจสอบการใช้จ่ายเงินแผ่นดิน หรือเรียกว่า งบประมาณแผ่นดิน ที่รัฐบาลเป็นผู้ใช้จ่ายตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี งบประมาณในแต่ละปีผ่านส่วนราชการต่าง ๆ ได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานของรัฐอื่น ๆ ว่า ใ้ใช้จ่ายไปอย่าง

ถูกต้องตามกฎหมาย กฎ ระเบียบทางการเงินที่มีอยู่หรือไม่ ตลอดจนการตรวจสอบความคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพในการใช้จ่ายเงินอีกด้านหนึ่ง

1. องค์ประกอบและที่มาของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินประกอบด้วยกรรมการจำนวน 7 คน ที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งได้รับการสรรหาโดยคณะกรรมการสรรหา

ผู้ซึ่งได้รับการสรรหาต้องเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์เกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดิน กฎหมาย การบัญชี การตรวจสอบภายใน การเงินการคลัง และด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการตรวจเงินแผ่นดินเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 10 ปี

2. วาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

กรรมการตรวจเงินแผ่นดินมีวาระการดำรงตำแหน่ง 7 ปี และดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

3. อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

- 1) วางนโยบายการตรวจเงินแผ่นดิน
- 2) กำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดิน
- 3) กำกับการตรวจเงินแผ่นดิน
- 4) ให้คำปรึกษา แนะนำ หรือเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินแผ่นดินให้เป็นไปตามกฎหมาย
- 5) ตีตั้งโทษทางปกครองกรณีมีการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ

3.2 การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามรัฐธรรมนูญ

การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามรัฐธรรมนูญมีหลายวิธี เช่น การแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน การขัดกันแห่งผลประโยชน์ การถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง การดำเนินคดีอาญากับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

3.2.1 การแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

การแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินเป็นมาตรการสำคัญประการหนึ่งในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ระดับสูงของรัฐ เพื่อให้บุคคลเหล่านี้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และเพิ่มความระมัดระวังในการใช้อำนาจหน้าที่ของตนไม่ให้มีการทุจริตคอร์รัปชันเกิดขึ้น

ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

3.2.2 การขัดกันแห่งผลประโยชน์

รัฐธรรมนูญ ได้กำหนดเรื่องของการขัดกันแห่งผลประโยชน์สำหรับผู้ที่ดำรงตำแหน่งเป็น นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาไว้ เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ผู้ดำรงตำแหน่งเหล่านี้มีผลประโยชน์ทับซ้อนทางการเมือง เป็นการทำให้การเมืองมีความโปร่งใสมากขึ้น โดยกำหนดข้อห้ามต่าง ๆ ไว้ดังนี้

1. ข้อห้ามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา มีดังนี้

1) ไม่ดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใดในหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ หรือตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

2) ไม่รับหรือแทรกแซงหรือก้าวก่ายการเข้ารับสัมปทานจากรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐหรือรัฐวิสาหกิจที่มีลักษณะเป็นการผูกขาด หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าวไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม

3) ไม่รับเงินหรือประโยชน์ใด ๆ จากรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ นอกเหนือจากที่รัฐหรือรัฐวิสาหกิจปฏิบัติต่อบุคคลอื่น ๆ ในธุรกิจการงานตามปกติ

ข้อ 2)–3) บังคับรวมถึงคู่สมรสและบุตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา และบุคคลอื่นที่ถูกใช้ให้ร่วมดำเนินการ หรือได้รับมอบหมายจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาให้กระทำการในลักษณะนี้

4) ไม่กระทำการใด ๆ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมอันเป็นการขัดขวางหรือแทรกแซงการใช้สิทธิและเสรีภาพของหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชน โดยมีขอบ

5) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้องไม่ใช่สถานะหรือตำแหน่งเข้าไปก้าวก่ายหรือแทรกแซงผลประโยชน์ เพื่อตนเอง ผู้อื่น หรือของพรรคการเมืองทั้งทางตรงและทางอ้อม ในเรื่องการปฏิบัติราชการของฝ่ายรัฐตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

2. ข้อห้ามของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี มีดังนี้

1) ห้ามกระทำการที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ลักษณะเดียวกับกรณีของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาในข้อ 1–4 เว้นแต่

(1) การดำรงตำแหน่งหรือการดำเนินการที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่หรืออำนาจของรัฐมนตรี

(2) การกระทำตามหน้าที่และอำนาจในการบริหารราชการแผ่นดิน หรือตามนโยบายที่ได้แถลงไว้ต่อรัฐสภา หรือตามที่กฎหมายกำหนด

2) ไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทหรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไปตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด และต้องไม่เป็นลูกจ้างของบุคคลใด

นอกจากนี้ ยังห้ามคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของนายกรัฐมนตรีนและรัฐมนตรีเป็น หุ่นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท รวมไปถึงการถือหุ้นของรัฐมนตรีที่อยู่ในความครอบครอง หรือดูแลของบุคคลอื่น

3.2.3 การถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง

การถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งเป็นวิธีการหนึ่งในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ โดยจะ ตรวจสอบพฤติกรรมของผู้ที่ใช้อำนาจรัฐว่าสมควรที่จะอยู่ดำรงตำแหน่งต่อไปหรือไม่ หากบุคคลดังกล่าวมี พฤติกรรมไปในทางทุจริต สามารถดำเนินการถอดถอนบุคคลนั้นได้

ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถเข้าชื่อกันเพื่อถอดถอนสมาชิกสภา ท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด ดังนี้

1. การเข้าชื่อของประชาชน หากประชาชนเห็นว่าสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นคนใดไม่ สมควรดำรงตำแหน่งต่อไป สามารถเข้าชื่อร้องขอต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่ดำเนินการให้มีการลงคะแนน เสียงถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นได้ โดยถือเกณฑ์ดังนี้

- 1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่เกิน 100,000 คน ต้องมีผู้เข้าชื่อ ไม่น้อยกว่า 1 ใน 5 ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น
- 2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน 100,001–500,000 คน ต้องมีผู้เข้าชื่อ ไม่น้อยกว่า 20,000 คน ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น
- 3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน 500,001–1,000,000 คน ต้องมีผู้เข้าชื่อ ไม่น้อยกว่า 25,000 คน ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น
- 4) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งมากกว่า 1,000,000 คน ต้องมีผู้เข้าชื่อ ไม่น้อยกว่า 30,000 คน ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

โดยจะต้องมีการจัดทำคำร้องเข้าชื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นที่มีรายละเอียด เกี่ยวกับชื่อ ที่อยู่ และลายมือชื่อ รวมทั้งหลักฐานแสดงตนของผู้เข้าชื่อทุกคน รายละเอียดข้อเท็จจริงและ พฤติการณ์ของสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นนั้น รายชื่อผู้แทนของผู้เข้าชื่อ และคำรับรองของ ผู้แทนผู้เข้าชื่อแนบไปด้วย

2. การส่งคำร้องและคำชี้แจง หลังจากนั้นผู้ว่าราชการจังหวัดได้รับคำร้องแล้วจะส่งคำร้องให้แก่ สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นที่ถูกประชาชนเข้าชื่อถอดถอนเพื่อให้บุคคลนั้นจัดทำคำชี้แจงส่งแก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด เมื่อได้รับคำชี้แจงแล้ว ผู้ว่าราชการจังหวัดจะแจ้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบเพื่อ จัดให้มีการลงคะแนนเสียงถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นต่อไป

3. การลงคะแนนเสียงถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ให้ผู้มีสิทธิลงคะแนนทำ เครื่องหมายในช่อง “เห็นด้วย” หรือ “ไม่เห็นด้วย”

4. การนับคะแนนและประกาศผล กรณีผู้มาใช้สิทธิลงคะแนนเสียงไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทั้งหมดในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ถือว่าการเข้าชื่อถอดถอนนั้นเป็นอันตกไป แต่หากมีผู้มาใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงทั้งหมดในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น และมีคะแนนเสียงจำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มาลงคะแนนเสียงเห็นว่าสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นที่ถูกร้องขอให้ถอดถอนไม่สมควรดำรงตำแหน่งต่อไป ให้บุคคลนั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันลงคะแนนเสียง

3.2.4 การดำเนินคดีอาญากับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐโดยใช้มาตรการการดำเนินคดีอาญากับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้น กฎหมายได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งมิกระบวนพิจารณาพิพากษาคดีอาญาเป็นพิเศษแยกจากวิธีพิจารณาคดีอาญาโดยทั่ว ๆ ไป ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีอาญาทางการเมืองเป็นไปโดยปราศจากการแทรกแซงจากผู้ที่มิอำนาจทางการเมือง และเพื่อให้ผู้พิพากษาที่พิจารณาคดีมีความเป็นอิสระและมีหลักประกันในการพิจารณาคดี

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

วิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

คำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ให้อุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษา

ในกรณีศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษาให้ผู้ใดพ้นจากตำแหน่งหรือคำพิพากษานั้นมีผลให้ผู้ใดพ้นจากตำแหน่ง ไม่ว่าจะมีการอุทธรณ์หรือไม่ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งตั้งแต่วันที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษา

น้คยการรยงนรท 2

กฎหมาย

2. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและประเทศ

ประเทศไทยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ใช้รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย โดยพระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจอธิปไตยนี้ผ่านทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล

2.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (หน้า 59–61)

รัฐธรรมนูญ (Constitution) คือ กฎหมายที่เป็นรากฐานของประเทศซึ่งก่อตั้งสถาบันทางการเมือง กำหนดขอบเขตอำนาจรัฐ กำหนดหลักประกันสิทธิ เสรีภาพของประชาชน โดยรัฐธรรมนูญกำหนดให้รัฐสภาเป็นใช้อำนาจนิติบัญญัติ กำหนดให้คณะรัฐมนตรีเป็นใช้อำนาจบริหาร และกำหนดให้ศาลเป็นผู้ใช้อำนาจตุลาการ รวมทั้งให้มีการถ่วงดุลอำนาจระหว่างสถาบันการเมืองเพื่อเป็นหลักประกันไม่ให้อำนาจใดอำนาจหนึ่งมีอำนาจสูงสุดที่อาจนำไปสู่การใช้อำนาจที่มีขอบได้ การที่รัฐธรรมนูญจำกัดการใช้อำนาจรัฐไว้จะเป็นหลักประกันสิทธิ เสรีภาพของประชาชน แต่หากจะจำกัดสิทธิ เสรีภาพของประชาชน รัฐก็สามารถทำได้เมื่อรัฐธรรมนูญให้อำนาจไว้เท่านั้น ดังนั้น รัฐธรรมนูญจึงมีสถานะเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ กฎหมายอื่นใดในรัฐจะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญไม่ได้

รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันของไทย คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีเนื้อหาสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญสรุปได้ดังนี้

1. **ระบอบการปกครอง** ประเทศไทยมีชื่ออย่างเป็นทางการว่า ราชอาณาจักรไทย โดยมีรูปแบบของรัฐเป็นรัฐเดี่ยว คือ มีรัฐบาลเดียว ใช้อำนาจปกครองทั้งประเทศ
2. **ประมุขของประเทศ** รัฐธรรมนูญกำหนดให้ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ดังนั้น พระมหากษัตริย์จึงทรงอยู่ในฐานะประมุขของประเทศไทย
3. **อำนาจอธิปไตย** รัฐธรรมนูญกำหนดให้อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล แสดงให้เห็นว่า ประชาชนชนชาวไทยเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยซึ่งเป็นอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ โดยพระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจอธิปไตยผ่านทางองค์กรทางการเมือง ดังนี้

- ทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติผ่านทางรัฐสภา
- ทรงใช้อำนาจบริหารผ่านทางคณะรัฐมนตรี
- ทรงใช้อำนาจตุลาการผ่านทางศาล

4. รัฐสภา รัฐธรรมนูญกำหนดให้รัฐสภาประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา

1) **สภาผู้แทนราษฎร** ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 500 คน แบ่งเป็นสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จำนวน 350 คน และสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ จำนวน 150 คน

2) **วุฒิสภา** ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 200 คน ซึ่งมาจากการเลือกกันเองของบุคคลซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ด้านต่าง ๆ ที่หลากหลายของสังคม

5. คณะรัฐมนตรี รัฐธรรมนูญกำหนดให้คณะรัฐมนตรี ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี 1 คน และรัฐมนตรีอื่นอีกไม่เกิน 35 คน ทำหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินตามหลักความรับผิดชอบร่วมกัน

นายกรัฐมนตรีเป็นบุคคลที่ได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรให้ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี และต้องเป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อบุคคลที่จะเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ นายกรัฐมนตรีจะดำรงตำแหน่งรวมกันแล้วเกิน 8 ปีไม่ได้

ก่อนเข้ารับหน้าที่ รัฐมนตรีต้องถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ และก่อนที่คณะรัฐมนตรีจะเข้าบริหารราชการแผ่นดินต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภาซึ่งต้องสอดคล้องกับหน้าที่ของรัฐ แนวนโยบายแห่งรัฐ และยุทธศาสตร์ชาติ

6. ศาล รัฐธรรมนูญกำหนดให้ศาลมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีต่าง ๆ ซึ่งต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ผู้พิพากษาและตุลาการย่อมมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาคดีตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายให้เป็นไปโดยรวดเร็ว เป็นธรรม และปราศจากอคติ

รัฐธรรมนูญกำหนดให้ศาลประกอบด้วยศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลทหาร และศาลรัฐธรรมนูญ

7. ความเสมอภาค สิทธิ และเสรีภาพของประชาชน รัฐธรรมนูญกำหนดให้ประชาชนชาวไทยได้รับการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคอย่างเท่าเทียมกัน

8. การคานอำนาจทางการเมือง แม้รัฐธรรมนูญจะกำหนดให้พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจอธิปไตย แต่ผู้ที่ปฏิบัติโดยตรง คือ รัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ดังนั้น เพื่อให้การใช้อำนาจอธิปไตยเป็นไปโดยสุจริต เพื่อประโยชน์ของประชาชนชาวไทยจึงจำเป็นต้องมีวิธีการคานอำนาจมิให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งใช้อำนาจโดยพลการ เช่น ในที่ประชุมรัฐสภา สมาชิกมีสิทธิตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีในเรื่องที่เกี่ยวกับงานในหน้าที่ได้ แต่รัฐมนตรีมีสิทธิจะไม่ตอบ หากคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเรื่องนั้นยังไม่ควรเปิดเผยเพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน หรือเห็นว่าเป็นกระทำได้ห้ามตามข้อบังคับ

9. หน้าที่ของปวงชนชาวไทย รัฐธรรมนูญกำหนดให้ประชาชนชาวไทยมีหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ เช่น พิทักษ์รักษาชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ป้องกันประเทศ ปฏิบัติตามกฎหมาย เข้ารับการศึกษาอบรม รับราชการทหาร เคารพและไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เสียภาษีอากร ไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริต และประพฤติมิชอบ

10. หน้าที่ของรัฐ เป็นหลักการที่เกิดขึ้นใหม่ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน เพื่อเป็นหลักประกันว่าประชาชนชาวไทยจะได้รับประโยชน์จากรัฐอย่างแท้จริง โดยกำหนดให้รัฐต้องดำเนินการตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ หากรัฐไม่ปฏิบัติ ประชาชนสามารถฟ้องร้องรัฐให้ดำเนินการได้

รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันกำหนดเกี่ยวกับหน้าที่ของรัฐไว้หลายประการ เช่น การพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขต ความมั่นคงของรัฐ และความสงบเรียบร้อยของประชาชน การดูแลให้มีการปฏิบัติตามและบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด การดำเนินการให้เด็กทุกคนรับการศึกษาเป็นเวลา 12 ปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การดำเนินการให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง การดำเนินการให้มีสาธารณสุขปกคลุมขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนอย่างทั่วถึง การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพของชุมชน การเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะ การดำเนินการและจัดการเกี่ยวกับคลื่นความถี่และสิทธิในการใช้วงโคจรดาวเทียม การคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภค การรักษาวินัยการเงินการคลังอย่างเคร่งครัดและจัดระบบภาษีให้เกิดความเป็นธรรมแก่สังคม การป้องกันและขจัดการทุจริต

11. องค์กรอิสระ รัฐธรรมนูญกำหนดให้มีองค์กรอิสระจำนวน 5 องค์กร ได้แก่ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

12. การปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐธรรมนูญกำหนดให้มีการจัดการปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักการแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น โดยการจัดการปกครองส่วนท้องถิ่นจะแบ่งแยกราชอาณาจักรไทยออกเป็นส่วนไม่ได้

13. การปฏิรูปประเทศ รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันให้ความสำคัญกับการปฏิรูปประเทศเป็นอย่างยิ่ง มีการกำหนดให้จัดทำกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินการปฏิรูปประเทศ กำหนดให้เริ่มดำเนินการปฏิรูปประเทศภายใน 1 ปี นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายของการปฏิรูปประเทศ คือ ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย สังคมสงบสุขและไม่เหลื่อมล้ำ และประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความสุข

นอกจากนี้รัฐธรรมนูญยังได้กำหนดให้มีการจัดทำกฎหมายเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติและยุทธศาสตร์ชาติเพื่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนอีกด้วย

2.3 กฎหมายภาษีอากร (หน้า 63-65)

ภาษีอากรเป็นที่มาแห่งรายรับที่สำคัญอันดับหนึ่งของประเทศเพื่อนำรายรับนั้นมาเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารประเทศ ด้วยเหตุนี้รัฐบาลของทุกประเทศจึงกำหนดหน้าที่ในการเสียภาษีของประชาชนไว้ในกฎหมาย โดยในส่วนของประเทศไทยรัฐธรรมนูญทุกฉบับได้กำหนดให้ประชาชนชาวไทยต้องมีหน้าที่เสียภาษีอากร

ประมวลรัษฎากรเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อให้อำนาจกรมสรรพากร กระทรวงการคลังจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม และอากรแสตมป์จากประชาชน สรุปได้ดังนี้

1. **ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา** คือ ภาษีที่จัดเก็บจากบุคคล ห้างหุ้นส่วนสามัญที่มีได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล คณะบุคคลที่มีโชินิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม และกองมรดกที่ยังมิได้แบ่ง ทั้งนี้ โดยเก็บจากเงินได้พึงประเมินที่ผู้เสียภาษีดังกล่าวได้รับหักด้วยค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนตามอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้ เหลือเท่าใดก็เป็นเงินได้สุทธินำไปคำนวณภาษีตามอัตราภาษีที่ประมวลรัษฎากรกำหนดไว้ ซึ่งอัตราภาษีนี้นับเป็นอัตราก้าวหน้าตั้งแต่ร้อยละ 5 ถึง 35 ดังนั้น ผู้มีเงินได้มากยิ่งจะต้องเสียภาษีในอัตราสูง

บัญชีอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (เริ่มใช้ปีภาษี 2560)

เงินได้สุทธิ		ช่วงเงินได้สุทธิ	อัตราภาษี	ภาษีในแต่ละขั้น	ภาษีสะสม
ส่วนที่เกิน 0	ถึง 150,000	150,000	ยกเว้น	0	0
ส่วนที่เกิน 150,000	ถึง 300,000	150,000	5	7,500	7,500
ส่วนที่เกิน 300,000	ถึง 500,000	200,000	10	20,000	27,500
ส่วนที่เกิน 500,000	ถึง 750,000	250,000	15	37,500	65,000
ส่วนที่เกิน 750,000	ถึง 1,000,000	250,000	20	50,000	115,000
ส่วนที่เกิน 1,000,000	ถึง 2,000,000	1,000,000	25	250,000	365,000
ส่วนที่เกิน 2,000,000	ถึง 5,000,000	3,000,000	30	900,000	1,265,000
ส่วนที่เกิน 5,000,000	ขึ้นไป		35		

ปกติการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจะเสียปีละ 1 ครั้ง ภายในเดือนมีนาคมของทุกปี โดยนำเงินได้ที่ได้รับตลอดทั้งปีที่ผ่านมาคำนวณภาษี อย่างไรก็ตาม มีผู้มีเงินได้บางประเภทต้องเสียภาษีปีละ 2 ครั้ง ได้แก่ ผู้มีเงินได้จากการให้เช่าทรัพย์สิน การประกอบวิชาชีพอิสระ การรับเหมาก่อสร้าง การประกอบธุรกิจ การพาณิชย์ การเกษตร การอุตสาหกรรม การขนส่ง หรือการอื่นซึ่งครั้งแรกจะต้องยื่นเสียภายในเดือนกันยายนของทุกปี โดยนำเงินที่ได้รับตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนมิถุนายนมาคำนวณภาษี ส่วนครั้งที่สองเสีย

ภาษีภายในเดือนมีนาคมตามปกติ โดยนำเงินได้ที่ได้รับตลอดทั้งปีมาคำนวณภาษี แม้จะเป็นเงินได้ที่เสียภาษีไปแล้วในครั้งแรกก็ตาม เป็นเงินภาษีเท่าใดให้นำภาษีที่เสียไปแล้วในครั้งแรกมาหักออก และเสียภาษีแต่เพียงจำนวนที่ยังขาดอยู่นั้น

2. ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นภาษีที่จัดเก็บจากห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด บริษัทมหาชน ฯลฯ ตามปกติจะเก็บจากกำไรสุทธิที่ผู้เสียภาษีได้รับ ซึ่งการเสียภาษีจากกำไรสุทธินี้จะเสียปีละ 2 ครั้ง ครั้งแรกเสียภายใน 2 เดือนนับแต่วันครบ 6 เดือนแรกของรอบระยะเวลาบัญชี โดยคำนวณและชำระภาษีจากกึ่งหนึ่งของประมาณการกำไรสุทธิในรอบระยะเวลาบัญชี ส่วนครั้งที่ 2 จะเสียภายใน 150 วัน นับแต่วันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชี โดยคำนวณและชำระภาษีจากกำไรสุทธิจริงที่คำนวณได้ในระยะเวลาบัญชีนั้นแล้วนำภาษีที่ชำระไปแล้วในครั้งแรกมาหักออกและเสียภาษีแต่เพียงจำนวนที่ยังขาดอยู่นั้น

3. ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นภาษีที่จัดเก็บจากการขายสินค้าและบริการ โดยผู้ขายสินค้าหรือให้บริการมีหน้าที่เรียกเก็บภาษีในอัตราร้อยละ 10¹ จากลูกค้า แล้วนำภาษีที่เรียกเก็บนี้ไปชำระต่ออำเภอหรือเขตท้องที่ภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดไป พร้อมยื่นแบบแสดงรายการด้วย แต่ถ้าในเดือนเดียวกันนั้นผู้ขายสินค้าหรือให้บริการถูกผู้ขายสินค้าและบริการอื่นเรียกเก็บภาษีในอัตราร้อยละ 10² ผู้ขายสินค้าหรือให้บริการมีสิทธินำภาษีที่ถูกเรียกเก็บไปนั้นมาคำนวณหักออกจากภาษีที่ตนเรียกเก็บจากลูกค้าได้ และชำระภาษีจากผลต่างนั้น

ตัวอย่างเช่น ต้นเดือนมกราคม ก ซื้อสินค้าจาก ข ในราคา 100 บาท และ ข เรียกเก็บภาษีในอัตราร้อยละ 7 เป็นเงิน 7 บาท ต่อมาปลายเดือน ก ขายสินค้าดังกล่าวให้ ค ในราคา 120 บาท และเรียกเก็บภาษีในอัตราร้อยละ 7 เป็นเงิน 8.40 บาท จาก ค ดังนี้ ในการคำนวณภาษีของเดือนมกราคม ก มีสิทธินำภาษี 7 บาท ที่ถูก ข เรียกเก็บไปมาคำนวณออกจากภาษี 8.40 บาท ที่ตนเรียกเก็บจาก ค ได้ เมื่อคำนวณแล้วจึงมีภาษีที่ ก จะต้องเสียเพิ่มเพียง 1.40 บาท โดย ก จะต้องนำภาษีจำนวนนี้ไปชำระต่ออำเภอหรือเขตท้องที่ภายในวันที่ 15 ของเดือนกุมภาพันธ์ พร้อมยื่นแบบแสดงรายการด้วย

4. อากรแสดมปี อากรแสดมปีเป็นภาษีที่จัดเก็บจากการทำตราสาร เช่น สัญญาเช่าที่ดิน โรงเรือน สิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น หรือแพ สัญญาเช่าซื้อทรัพย์สิน สัญญากู้ยืมเงิน ใบมอบอำนาจ โดยผู้เสียภาษีต้องปิดอากรแสดมปีให้บริบูรณ์ตามอัตราที่บัญชีอัตราอากรแสดมปีของประมวลรัษฎากรได้กำหนดไว้และจะต้องจัดมาเพื่อแสดงการใช้แสดมปี ซึ่งผู้ที่จัดมาได้ต้องเป็นไปตามที่ประมวลรัษฎากรกำหนดไว้

^{1,2} ปัจจุบัน (พ.ศ. 2560) กฎหมายได้กำหนดให้ลดอัตรากำหนดมูลค่าเพิ่มเป็นการชั่วคราวจากร้อยละ 10 เหลือร้อยละ 6.3 และเมื่อรวมกับภาษีท้องถิ่นอีกร้อยละ 0.7 จึงเท่ากับต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราร้อยละ 7 แต่อัตรากำหนดนี้อาจมีการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

1. ตรวจสอบและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน และเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้อง
  2. จัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศเสนอต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี และเผยแพร่ต่อประชาชน
  3. เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน
  4. ชี้แจงและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องโดยไม่ชักช้าในกรณีที่มีการรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยโดยไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม
  5. สร้างเสริมทุกภาคส่วนของสังคมให้ตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชน
  6. หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ
- ในการปฏิบัติหน้าที่ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต้องคำนึงถึงความผาสุกของประชาชนชาวไทยและผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติเป็นสำคัญ

2.1.2 สิทธิและเสรีภาพของประชาชนชาวไทย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีบทบัญญัติที่ให้การรับรองและคุ้มครองในเรื่องสิทธิและเสรีภาพของประชาชนชาวไทยไว้หลายประการ โดยมีสาระสำคัญดังนี้

1. **สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย** บุคคลมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย การจับและคุมขังบุคคลจะทำได้ เว้นแต่จะมีคำสั่งหรือหมายของศาล หรือมีเหตุอื่นตามที่กฎหมายกำหนด การค้นตัวบุคคลหรือการกระทำที่เป็นการกระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย จะทำไม่ได้ การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมจะกระทำไม่ได้
2. **สิทธิในกระบวนการยุติธรรม** บุคคลจะได้รับโทษทางอาญาต่อเมื่อในขณะที่กระทำความผิดมีกฎหมายบัญญัติว่าการกระทำนั้นเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำผิดไม่ได้
3. **สิทธิที่จะไม่ถูกเกณฑ์แรงงาน** การเกณฑ์แรงงานจะกระทำไม่ได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจตามกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ หรือในขณะที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก หรือในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือการรบ
4. **สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว** บุคคลมีสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว การกระทำที่ละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิดังกล่าว หรือการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ประโยชน์จะกระทำไม่ได้

5. สิทธิในทรัพย์สินและการสืบมรดก บุคคลมีสิทธิในทรัพย์สินและการสืบมรดก การเวนคืน อสังหาริมทรัพย์จะกระทำไม่ได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจตามกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อการสาธารณูปโภค การป้องกันประเทศ หรือการได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น

6. สิทธิในการรวมกันจัดตั้งองค์กรของผู้บริโภค บุคคลมีสิทธิรวมตัวกันจัดตั้งองค์กรของผู้บริโภคเพื่อคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภค

7. สิทธิในการได้รับบริการสาธารณสุข บุคคลมีสิทธิได้รับบริการสาธารณสุขของรัฐ และมีสิทธิได้รับการป้องกันและขจัดโรคติดต่ออันตรายจากรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย สำหรับผู้ยากไร้มีสิทธิได้รับการป้องกันและขจัดโรคติดต่ออันตรายจากรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

8. สิทธิของมารดา ผู้ที่มีอายุเกิน 60 ปี ซึ่งไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ และผู้ยากไร้ ในช่วงระหว่างก่อนและหลังคลอดบุตร มารดามีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองและช่วยเหลือตามที่กฎหมายบัญญัติ และบุคคลที่มีอายุเกิน 60 ปี ซึ่งไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ และผู้ยากไร้มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ

9. เสรีภาพในการนับถือศาสนา บุคคลมีเสรีภาพในการนับถือศาสนาและมีเสรีภาพในการปฏิบัติหรือประกอบพิธีกรรมตามหลักศาสนาของตน แต่ต้องไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของปวงชนชาวไทย ไม่เป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของรัฐ และไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

10. เสรีภาพในเคหสถาน บุคคลมีเสรีภาพในเคหสถาน บุคคลอื่นจะเข้าไปในเคหสถานโดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครองไม่ได้ และการค้นเคหสถานจะกระทำไม่ได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาล หรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายกำหนด

11. เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น ๆ การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวของบุคคลจะทำได้ เว้นแต่จะอาศัยอำนาจตามที่กฎหมายกำหนด

12. เสรีภาพทางวิชาการ รัฐธรรมนูญให้การคุ้มครองเสรีภาพทางวิชาการ แต่การใช้เสรีภาพดังกล่าวจะต้องไม่ขัดต่อหน้าที่ของปวงชนชาวไทยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน รวมทั้งต้องเคารพและไม่ปิดกั้นความเห็นต่างของบุคคลอื่น

13. เสรีภาพในการติดต่อสื่อสาร บุคคลมีเสรีภาพในการติดต่อสื่อสารถึงกัน การตรวจ การกัก หรือการเปิดเผยข้อมูลที่บุคคลสื่อสารถึงกัน การทำให้ล่วงรู้หรือได้มาซึ่งข้อมูลที่บุคคลสื่อสารถึงกันจะทำได้ เว้นแต่เมื่อมีคำสั่งหรือหมายของศาล หรือเหตุอื่นตามที่กฎหมายกำหนด

14. เสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่ บุคคลมีเสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่ การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะทำได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจตามที่กฎหมายกำหนด

การเนรเทศบุคคลที่มีสัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักร หรือห้ามไม่ให้ผู้มีสัญชาติไทยเข้ามาในราชอาณาจักร หรือถอดถอนสัญชาติของผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดจะทำได้

15. **เสรีภาพในการประกอบอาชีพ** บุคคลมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวไม่สามารถทำได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจตามที่กฎหมายกำหนด

16. **เสรีภาพในการรวมตัวกัน** บุคคลมีเสรีภาพในการรวมตัวกันในรูปแบบต่าง ๆ เช่น สมาคม สหกรณ์ สหภาพ องค์กร ชุมชน หรือหมู่คณะอื่น ๆ การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะทำได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจตามที่กฎหมายกำหนด

17. **เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ** บุคคลมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวไม่สามารถทำได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจตามที่กฎหมายกำหนด

18. **เสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมือง** บุคคลมีเสรีภาพในการรวมตัวกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

19. **สิทธิของบุคคลและชุมชน** บุคคลและชุมชนมีสิทธิเกี่ยวกับการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐ เช่น ได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐ เสนอเรื่องราวร้องทุกข์ต่อหน่วยงานของรัฐ ฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐเนื่องมาจากการกระทำหรือละเว้นการกระทำของบุคลากรฝ่ายรัฐ

นอกจากนี้บุคคลและชุมชนยังมีสิทธิเกี่ยวกับการอนุรักษ์ภูมิปัญญา ทรัพยากรธรรมชาติ ความเป็นอยู่ของชุมชน และการจัดระบบสวัสดิการของชุมชน เช่น อนุรักษ์ ฟื้นฟู หรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและชาติ จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เข้าชื่อกันเพื่อเสนอต่อหน่วยงานของรัฐให้ดำเนินการที่ก่อประโยชน์ต่อประชาชนหรือชุมชน

20. **เสรีภาพของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน** ผู้ที่ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสารหรือแสดงความคิดเห็น ห้ามการสั่งปิดกิจการหนังสือพิมพ์เพื่อลิดรอนเสรีภาพในการนำเสนอข่าวหรือการแสดงความคิดเห็น

21. **การใช้สิทธิและเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครอง** บุคคลจะใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขไม่ได้